

Sygnatura akt VIII C 951/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący S.S.R. Małgorzata Sosińska-Halbina

Protokolant Przemysław Staszczyk

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł.

przeciwko M. S.

o zapłatę kwoty 838,12 zł

1. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 837,08 zł (osiemset trzydzieści siedem złotych osiem groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 września 2017 roku do dnia 2 października 2018 roku;

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

3. zasądzoną w punkcie pierwszym kwotę rozkłada na dziesięć miesięcznych rat płatnych w następujący sposób:

- dziewięć rat w wysokości po 80 zł (osiemdziesiąt złotych) każda;

- ostatnia, dziesiąta rata w wysokości 117,08 zł (sto siedemnaście złotych osiem groszy)

płatne z góry do dnia 25 każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, ustalając termin płatności pierwszej raty na dzień 25 października 2018 roku;

4. nie obciąża pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu należnych powodowi.

Sygn. akt VIII C 951/18

UZASADNIENIE

W dniu 27 września 2017 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. wytoczył przeciwko pozwanej M. S. powództwo o zapłatę kwoty 838,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 września 2017 roku do dnia zapłaty, a także wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że zawarł z pozwaną umowę ubezpieczenia, na potwierdzenie czego wystawił polisę nr (...). W zamian za udzielaną ochronę ubezpieczeniową pozwana zobowiązała się opłacić składkę ubezpieczeniową, z której to powinności nie wywiązała się. Poza nieuiszczoną składką (kwota 687,15 zł + 0,85 zł) na zadłużenie pozwanej składa się kwota 150,12 zł tytułem skapitalizowanych odsetek (149,93 zł + 0,19 zł).

(pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym k. 2-5)

W dniu 15 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wydał w przedmiotowej sprawie postanowienie, w którym wobec stwierdzonego braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi.

(postanowienie k. 5v.)

Po przekazaniu sprawy z e.p.u., powód uzupełnił braki pozwu i podtrzymał powództwo w całości.

(pismo procesowe k. 7, pozew k. 8-9v.)

W dniu 27 marca 2018 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydał w sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, którym zasądził od pozwanej na rzecz powoda dochodzoną pozewem kwotę wraz z kosztami procesu.

(nakaz zapłaty k. 20)

Nakaz ten pozwana zaskarżyła sprzeciwem w całości, wnosząc o oddalenie powództwa w całości. Pozwana zakwestionowała żądanie powoda podnosząc, iż we wrześniu 2014 roku poinformowała telefonicznie agenta ubezpieczeniowego powoda, że rezygnuje z polisy w konsekwencji ta nie mogła ulec przedłużeniu. Z ostrożności procesowej na wypadek uwzględnienia pozwu pozwana wniosła o rozłożenie zasądzanego świadczenia na raty.

(sprzeciw k. 24-29)

W odpowiedzi na sprzeciw powód podtrzymał pozew w całości. Podniósł, że pozwana nie poinformowała go na piśmie o wypowiedzeniu umowy przed upływem okresu, na który została zawarta, w konsekwencji umowa ubezpieczenia została przedłużona na kolejny roczny okres.

(odpowiedź na sprzeciw k. 35-35v.)

Na rozprawie w dniu 19 września 2018 roku pełnomocnik powoda nie stawiał się. Pozwana podtrzymała stanowisko wyrażone w sprzeciwie.

(protokół rozprawy k. 41-43)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 września 2013 roku pozwana M. S., jako właścicielka i ubezpieczająca pojazd, zawarła z (...) Spółką Akcyjną w Ł. umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdu marki M. o numerze rejestracyjnym (...) na okres od 20 września 2013 roku do dnia 19 września 2014 roku oraz umowę ubezpieczenia tego pojazdu w zakresie M. (...). Zawarcie umowy zostało potwierdzone wystawieniem polisy numer (...). Składka za ubezpieczenie została ustalona na kwotę 565 zł.

Pozwana nie wypowiedziała na piśmie przedmiotowej umowy przed upływem okresu, na który została zawarta, w konsekwencji umowa ubezpieczenia uległa automatycznemu przedłużeniu na kolejny okres 12 miesięcy w trybie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), na potwierdzenie czego powód wystawił polisę nr (...). Polisa ta obejmowała okres ubezpieczenia od dnia 20 września 2014 roku do dnia 19 września 2015 roku, zaś składka za ubezpieczenie OC została oznaczona w jej treści na kwotę 688 zł z terminem płatności do dnia 12 listopada 2014 roku. W polisie wskazano, iż obejmuje ona ponadto ubezpieczenie M. (...).

(polisa k. 12-12v., k. 13-13v., okoliczności bezsporne)

Pismem z dnia 5 listopada 2014 roku powód poinformował pozwaną o fakcie automatycznego przedłużenia umowy ubezpieczenia OC i poprosił o wpłatę składki. W odpowiedzi, w wiadomości e-mail z dnia 13 listopada 2014 roku, pozwana wskazała, że zmieniła ubezpieczyciela, o czym poinformowała w rozmowie telefonicznej współpracującego z powodem agenta ubezpieczeniowego.

(pismo k. 14, wydruk wiadomości e-mail k. 30)

W wezwaniu do zapłaty z dnia 14 listopada 2014 roku powód wskazał, iż zadłużenie pozwanej z tytułu umowy ubezpieczenia wynosi łącznie 796,29 zł, z czego kwota: 687,15 zł stanowiła składkę za ubezpieczenie OC, 108,16 zł stanowiła odsetki od składki, 0,85 zł stanowiła składkę za ubezpieczenie M. (...), 0,13 zł stanowiła odsetki od tej składki.

(wezwanie do zapłaty k. 11)

Do dnia wyrokowania pozwana nie uiściła należności dochodzonej przedmiotowym powództwem.

(okoliczność bezsporna)

Pozwana M. S. ma 52 lata. Jest po rozwodzie, ma na utrzymaniu trzynastoletniego syna cierpiącego na zespół (...). Pozwana utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę w wysokości 2.000 zł netto, świadczenia 500 plus oraz zasiłku pielęgnacyjnego na dziecko w kwocie 153 zł. Pozwana spłata kredyt hipoteczny w kwocie po 1.300 zł miesięcznie, opłaca także terapię sensoryczną i socjalną dziecka, której koszt wynosi 200-250 zł miesięcznie. Zbliżoną kwotę pozwana wydaje na zakup leków dla siebie, co ma związek z przebyłym przez nią wypadkiem.

(okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił bądź jako bezsporny, bądź w oparciu o dowody z powołanych dokumentów, których prawdziwości ani rzetelności sporządzenia nie kwestionowała żadna ze stron procesu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne niemal w całości.

Powód wykazał swoje roszczenie w stosunku do pozwanej załączonymi do pozwu dokumentami, a pozwana, choć w treści sprzeciwu podniosła, że nie posiada u powoda żadnego zadłużenia, to jednak nie przedstawiła żadnych dowodów na poparcie swoich słów (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.). Pozwana nie tylko nie udowodniła, że przed końcem obowiązywania polisy nr (...) poinformowała powoda na piśmie o wypowiedzeniu umowy ale wprost wskazała, że tego nie uczyniła. Pozwana poprzestała wyłącznie na złożeniu w poczet materiału dowodowego wiadomości e-mail, stanowiącej odpowiedź na pismo powoda z dnia 5 listopada 2014 roku, w którym informował on o przedłużeniu umowy i wzywał do zapłaty składki, w treści której wskazywała, iż zawarła umowę z innym ubezpieczycielem o czym powiadomiła agenta ubezpieczeniowego powoda. Rzecz jednak w tym, że z samej tej wiadomości nie sposób wywodzić, iż pozwana wywiązała się z powinności, o której mowa w art. 28 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), zwłaszcza, że w omawianej wiadomości e-mail mowa jest o telefonicznym powiadomieniu agenta, tymczasem przepisy ustawy wymagają powiadomienia zakładu ubezpieczeń na piśmie. Ponadto pozwana nie była w stanie wskazać, czy osoba której przekazała przedmiotową informację w istocie działała jako agent ubezpieczeniowy czy też pośrednik. Irrelevantne dla dokonanej wyżej oceny okazały się przy tym zeznania świadka W. S. (1), który nie potrafił nawet powiedzieć, czy był obecny przy rzekomej rozmowie pozwanej z osobą za pośrednictwem, której zawierała ona pierwszą umowę ubezpieczenia, czy też o jej przebiegu został przez pozwaną powiadomiony. Wskazać wreszcie należy, że pozwana nie przedstawiła umowy ubezpieczenia OC, którą zgodnie z wiadomością e-mail miała zawrzeć z innym ubezpieczycielem.

Mając na uwadze powyższe, jak również uwzględniając okoliczność, iż pozwana nie kwestionowała wysokości składki za ubezpieczenie OC, Sąd uznał, że żądanie powoda zapłaty tej składki jest uzasadnione. Konstatacja ta nie przesądzała jednak o zasadności powództwa w całości. Na żądanie to, w zakresie należności głównej, składały się bowiem dwie kwoty, 687,15 zł i 0,85 zł, przy czym jako ich źródło powód wskazał tą samą polisę nr (...). Analiza przedmiotowej polisy daje podstawę do wniosku, że oznaczona w niej składka wynosi 688 zł, jednak sama polisa poza ubezpieczeniem OC obejmuje także ubezpieczenie M. (...). Jednocześnie w wezwaniu do zapłaty z dnia 14 listopada 2016 roku powód wskazał, że koszt ubezpieczenia OC wynosił w omawianej polisie 687,15 zł, zaś ubezpieczenia M. (...) 0,85 zł. Nie budzi zaś wątpliwości, że w trybie art. 28 ust. 1 ustawy, automatycznemu przedłużeniu podlega wyłącznie obowiązkowe ubezpieczenie OC, nie zaś inne ubezpieczenia, z których na mocy pierwotnej umowy korzystał ubezpieczony. W konsekwencji Sąd uznał, iż powód nie był uprawniony do przedłużenia umowy ubezpieczenia w zakresie M. (...), co czyniło powództwo niezasadnym w zakresie kwoty 1,04 zł (0,85 zł składki i 0,19 zł odsetek).

Na wypadek zasadności powództwa pozwana wniosła o rozłożenie zadłużenia na raty w wysokości po 80 zł miesięcznie.

Zgodnie z przepisem art. 320 k.p.c., w szczególnie uzasadnionych wypadkach Sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie. Przepis ten daje Sądowi możliwość orzekania o sposobie spełnienia świadczenia w sposób bardziej dogodny dla zobowiązanego, aniżeli wynikałoby to z regulacji prawa materialnego. Uprawnienie do rozłożenia zasądzonych świadczeń na raty przysługuje Sądowi w szczególnie uzasadnionych wypadkach, a więc w sytuacjach, w których ze względu na stan majątkowy, rodzinny czy zdrowotny spełnienie zasądzonych świadczeń byłoby dla pozwanego niemożliwe do wykonania lub w każdym razie bardzo utrudnione i narażałoby go na niepowetowane szkody. Trudności w spełnieniu świadczenia mogą być obiektywne bądź subiektywne - spowodowane działaniem samego dłużnika. Należy podkreślić, że rozłożenie na raty należności nie eliminuje konieczności uwzględnienia żądania powoda zasądzenia na jego rzecz odsetek za okres do dnia wydania wyroku zasądzającego świadczenie, powoduje natomiast, że nie przysługują mu odsetki od świadczeń ratalnych za okres pomiędzy wydaniem wyroku a datą płatności poszczególnych rat (por. uchwała składu 7 Sędziów Sądu Najwyższego z 22 września 1970 roku, III PZP 11/70, OSNCP 1971/4/61, a także L. S.: Glosa do uchwały z 22 września 1970 roku, III PZP 11/70, OSPiKA 1971/11/202; por. też W. S., w: Kodeks postępowania cywilnego, Komentarz, t. I, W. 1975, s. 504). Stąd też odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 837,08 zł Sąd zasądził wyłącznie za okres od dnia 27 września 2017 roku do dnia 2 października 2018 roku, tj. do dnia wydania wyroku, nie zaś do dnia zapłaty.

W ocenie Sądu w stosunku do pozwanej zachodzi taki szczególny przypadek, o którym mowa w przepisie art. 320 k.p.c. Z jednej strony należy wskazać, że ryzyko wystąpienia okoliczności uniemożliwiających lub utrudniających wykonanie zobowiązań umownych – spłatę zadłużenia z tytułu umowy ubezpieczenia – obciąża pozwaną, z drugiej jednak strony należy mieć na względzie fakt, że pozwana znajduje się w bardzo trudnej sytuacji materialnej oraz życiowej – pozwana samotnie utrzymuje niepełnosprawne dziecko, które wymaga dużych nakładów na leczenie, nadto sama ma problemy zdrowotne, spłata także kredyt hipoteczny, co przy wysokości osiągniętych przez nią dochodów znacznie obciąża jej budżet. Korzystając z uprawnienia wynikającego z art. 320 k.p.c., Sąd miał na celu także uchronienie pozwanej od postępowania egzekucyjnego oraz naliczania kolejnych odsetek. Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, iż jednorazowe spełnienie zasądzonych świadczeń byłoby dla pozwanej bardzo utrudnione, o ile w ogóle byłoby możliwe. Jednocześnie wskazać należy, że powód w toku procesu nie oponował wobec wniosku pozwanej o rozłożenie na raty zasądzonych świadczeń w wyroku świadczenia.

Rozkładając zasądzone świadczenie na raty, Sąd określił dokładnie wysokość tychże rat i termin ich zapłaty. Zasądzone świadczenie zostało rozłożone na 10 miesięcznych rat, w tym pierwsze 9 raty po 80 zł każda rata, zaś ostatnia 10-ta rata w wysokości 117,08 złotych, uznając że w tej wysokości M. S. będzie w stanie spłacać zadłużenie i zachowana zostanie funkcja przepisu art. 320 k.p.c. Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 837,08 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 września 2017 roku do dnia 2 października 2018 roku (do dnia wyrokowania – w związku z rozłożeniem zasądzonych świadczeń na raty), oddalając powództwo w pozostałym zakresie (tj. co do kwoty 1,04 zł).

Podkreślić przy tym należy, że strona powodowa miała prawo, oprócz żądania należności głównej, żądać za czas opóźnienia odsetek w umówionej wysokości, jako że przepis art. 481 k.c. obciąża dłużnika obowiązkiem zapłaty odsetek bez względu na przyczyny uchybienia terminu płatności sumy głównej. Sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki. Dłużnik jest zobowiązany uiścić je, choćby nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu art. 476 k.c., a zatem nawet w przypadku, gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności i choćby wierzyciel nie doznał szkody. Odpowiedzialność dłużnika za ustawowe odsetki w terminie płatności ma zatem charakter obiektywny. Do jej powstania jedynym warunkiem niezbędnym jest powstanie opóźnienia w terminie płatności. Zgodnie z treścią § 2 art. 481 k.c. jeżeli strony nie umówiły się co do wysokości odsetek z tytułu opóźnienia lub też wysokość ta nie wynika ze szczególnego przepisu, to wówczas wierzycielowi należą się odsetki ustawowe za opóźnienie. Stosownie zaś do treści art. 482 § 1 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa.

Zasądzona kwota została rozłożona na 10 miesięcznych rat, płatnych z góry do 25-go dnia każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, a termin płatności pierwszej raty Sąd ustalił na dzień 25 października 2018 roku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., mając na uwadze szczególnie trudną sytuację życiową pozwanej, która, zdaniem Sądu, oceniana przez pryzmat zasad współżycia społecznego, uzasadnia odstąpienie od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest przy tym suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tegoż sądu należy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu (por. m.in. postanowienie SN z dnia 25.03.2011 r., IV CZ 136/10, LEX nr 785545; postanowienie SN z dnia 19.01.2012 r., IV CZ 118/11, LEX nr 1169157; postanowienie SN z dnia 26.01.2012 r., III CZ 10/12, OSNC 2012/7-8/98; postanowienie SN z dnia 9.02.2012 r., III CZ 2/12, LEX nr 1162689). W ocenie Sądu taki właśnie szczególny wypadek zachodzi w stosunku do pozwanej ze względów, o których mowa wyżej, a które przesądziły o rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty. Analiza sytuacji życiowej i majątkowej M. S. doprowadziła Sąd orzekający w sprawie do przekonania, że pozwana nie posiada wystarczających środków na pokrycie kosztów procesu, które zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności stron za wynik sprawy winna ponieść, jako przegrywająca proces niemal w całości (powód uległ w 0,12%).